

การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
บ้านหินสอ หมู่ที่ 6 ตำบลปลาบ่า อำเภอรือเรอ จังหวัดเลย
Implementation of the Community Enterprise
of Ban Hin So Agricultural Product Processing Group,
Village No. 6, Pla Ba Subdistrict, Phu Ruea District, Loei Province

โอบนิธิ จันธะเมธิ¹ อริศราวรรณ นิยมรัตน์จรูญ²
E-mail: sb6240307117@lru.ac.th

บทคัดย่อ

วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร บ้านหินสอ หมู่ที่ 6 ตำบลปลาบ่า อำเภอรือเรอ จังหวัดเลย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 15 คน แบ่งเป็น ประธานกลุ่มจำนวน 1 คน คณะกรรมการจำนวน 7 คนและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนจำนวน 7 คน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแนวทางการสัมภาษณ์ แนวทางการสังเกตการณ์ เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านหินสอ หมู่ที่ 6 ตำบลปลาบ่า อำเภอรือเรอ จังหวัดเลย ได้เริ่มก่อตั้งกลุ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 แรกเริ่มได้มีการแปรรูปสินค้าเพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัว จนผลิตภัณฑ์ได้รับการตอบรับอย่างดีจากลูกค้า จึงเกิดการรวมวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านหินสอขึ้น การดำเนินงานสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกในกลุ่ม โดยทางภาครัฐเข้ามาช่วยสนับสนุนบ้างในบางครั้ง ในการผลิตกลุ่มจะเน้นที่วัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนหรือพื้นที่ การแบ่งภาระงานที่ชัดเจนตามความสามารถและความถนัดของสมาชิก ปัญหาของวิสาหกิจคือไม่สามารถแปรรูปได้อย่างเต็มที่ และผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ ยังไม่ได้แปรรูปเนื่องจากไม่มีโรงอบแห้งที่ได้มาตรฐาน กระบวนการผลิต และบุคลากรไม่เพียงพอต่อการผลิตสินค้าตามจำนวนที่ลูกค้าสั่งได้

คำสำคัญ: การดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชน แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

Abstract

The purpose of this research was to study the operation of community enterprises of agricultural product processing group, Ban Hin So Village, Village No. 6, Pla Ba Sub-district, Phu Ruea District, Loei Province. Qualitative research methodology was used. The target group consisted of 15 people, divided into 1 chairman, 7 members of the committee, and 7 community enterprise members. The method of data collection was an interview guideline. Observation guidelines for use in in-depth interviews and participant observations. The data were analyzed by analyzing the content obtained from the study of the documents. The results showed that.

Community Enterprise, Ban Hin Sor Agricultural Product Processing Group, Village No. 6, Pla Ba Subdistrict, Phu Ruea District, Loei Province, has started the group since 2020. Initially, products were processed to generate additional income for the family. until the product has been well received by customers Therefore, the integration of community enterprises, the Ban Hin So agricultural product processing group, was formed. Operations can generate additional income for group members. The government came to help support it sometimes. In group production, the focus will be on raw materials that are available in the community or water area. Clear division of workload according to members' abilities and aptitudes The problem with enterprises is that they cannot be fully privatized. and other agricultural products It has not been processed because there is no standard drying plant. production process and insufficient personnel to produce products according to the quantity ordered by the customer

Keywords: operation, community enterprise, processing agricultural products

¹ นักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ความเป็นมาของปัญหา

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, (2548) ประเทศไทยประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจใน ปี พ.ศ. 2540 โดยเริ่มจากสถาบันการเงินขาดสภาพคล่อง ในการบริหารส่งผลกระทบต่อสถานประกอบการทุก อาชีพ ภาวะเศรษฐกิจต่ำอำนาจการซื้อขยายลดลง ธุรกิจเกิดการชะลอตัวการเลิกจ้างงานเพิ่มสูงขึ้นความสูญเสียทางเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อลูกหลานเป็นปัญหา สังคมที่ต้องรีบดำเนินการแก้ไขให้ความช่วยเหลือ เร่งด่วน ทั้งจากทางภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมประชาชนให้สามารถพัฒนาอาชีพพึ่งตนเอง และมีรายได้โดยใช้ภูมิความรู้ของครอบครัวและ ชุมชนเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ขึ้นเพื่อผลักดันเศรษฐกิจจริง มอบนโยบายฟื้นฟูประเทศไทยให้ชุมชนใช้ภูมิปัญญา ท้องถิ่น โดยนำวัตถุดิบมาพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มี คุณภาพสร้างจุดเด่นให้มีเอกลักษณ์สอดคล้องกับ วัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น เป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งในและต่างประเทศช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวบ้านสามารถแก้ไขปัญหาการอพยพเขาทำงานในตัวเมืองเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชน ส่งเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมสู่พื้นที่ชนบท

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (2549) กล่าวว่า สังคมในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งในประเทศไทยรวมถึงประเทศอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์ สังคมและเทคโนโลยี ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับสังคมไทยในปัจจุบัน ที่กำลังเผชิญกับปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ และประชาชนทุกระดับประสบปัญหาต่างๆ ปัญหาที่สำคัญคือเกิดจากประชาชนในระดับรากหญ้าซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศ รัฐบาลได้มองเห็นความสำคัญของปัญหานี้จึงได้มีการพัฒนาประเทศที่เน้นไปที่การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในประเทศอยู่ดี กินดี มีอาชีพและรายได้รวมทั้งมีสุขภาพร่างกายที่ดี มีการส่งเสริมผ่านทางโครงการต่างๆ โดยมีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้กำกับดูแล อาทิ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เพื่อให้แต่ละชุมชนได้นำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้า เพื่อเพิ่มรายได้ อีกทั้งยังมีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มุ่งเน้นไปที่กระบวนการพัฒนาชุมชนเพื่อเป็นการสร้างเครือข่าย ภายใต้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทยเพื่อสร้างสินค้าให้มีคุณภาพและมีมูลค่าสูง

กรมส่งเสริมการเกษตร, (2549) การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเป็นแนวทางหนึ่งเพื่อช่วยแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน และเป็นแนวทางที่สร้างเศรษฐกิจสังคมและชุมชนให้มีความยั่งยืนเพราะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากรท้องถิ่นทำให้สามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาวได้ซึ่ง วิสาหกิจชุมชน (SMCE หรือ small and micro community enterprise) เป็นกิจการของชุมชนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการหรืออื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคลเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชนและระหว่างชุมชนกล่าวคือวิสาหกิจชุมชนเป็นการประกอบการเพื่อการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเองซึ่งทุนของชุมชนนั้นหมายรวมถึงทรัพยากรผลผลิตทางการเกษตรความรู้ภูมิปัญญาวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น

(<https://www.technologychaoban.com>: 2561) ปี 2560 จ.เลย มีพื้นที่ปลูกแมคคาเดเมีย 1,728 ไร่ เป็นพื้นที่ที่เก็บเกี่ยวได้ 759 ไร่ มีเกษตรกร 668 ครัวเรือน โดยพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้นจากปี 2558 และ 2559 ที่มีอยู่ 1,220 และ 1,210 ไร่ ตามลำดับส่วนใหญ่อยู่ที่อำเภอภูเรือ นาแห้ว และด่านซ้าย ซึ่งพื้นที่ปลูก 1 ไร่ จะให้ผลผลิตได้เพียง 530 กว่ากิโลกรัม แต่เนื่องจากแมคคาเดเมียต้องปลูกในพื้นที่สูงเท่านั้น จึงทำให้เกษตรกรประสบปัญหาพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ อย่างไรก็ตามได้โครงการสร้างป่า สร้างรายได้ เข้ามาช่วย จึงทำให้สามารถปลูกได้ โดยมีพื้นที่ทำเป็นนาขั้นบันได และโซนนิ่ง ซึ่งปัจจุบันราคาที่เกษตรกรขายแมคคาเดเมียที่มีกะลา (เปลือก) ให้กลุ่มแปรรูป อยู่ที่ 80-100 บาท/กก. สร้างรายได้ให้จังหวัดกว่า 25.57 ล้านบาท นอกจากนี้ใน อ.นาแห้ว และภูเรือเกษตรกรยังมีการรวมกลุ่มกันแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ จำหน่ายทั้งในร้านขายของฝาก โมเดิร์นเทรด สยามบิน และมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อไปต่างประเทศ เช่น จีน เวียดนาม เกาหลี เป็นต้น โดยหลังจากแปรรูปแล้ว สร้างมูลค่าให้จังหวัดเพิ่มขึ้น 2-3 เท่าตัว ซึ่งอนาคตจะผลักดันให้ให้เกิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจมากขึ้น โดยจะเข้าไปสนับสนุนในเรื่องแปรรูป และการพัฒนาแพ็คเกจให้มีรูปแบบที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์กว่า 20 ชนิด เช่น อบเกลือ อบธรรมชาติ อบทั้งเปลือก เคลือบช็อกโกแลต แปรรูปเป็นเนย น้มนม เป็นต้น จำหน่ายกิโลกรัมละ 300-1,200 บาท เจาะกลุ่มตลาดร้านขายของฝากในจังหวัดเลยและกลุ่มจังหวัดทางภาคเหนือ ที่อปส์ ซูเปอร์มาร์เก็ต รวมถึงการออกบูทจำหน่ายในห้างสรรพสินค้า งานอีเวนต์ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิต ทางเกษตรบ้านหินสอ หมู่ที่ 6 ตำบลปลาบ่า อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย เพื่อทราบถึงการดำเนินงาน การบริหาร และปัญหาของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านหินสอ หมู่ที่ 6 ตำบลปลาบ่า อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากเน้นการศึกษาแบบเจาะลึกและแคบ

2. กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยเฉพาะบ้านหินสอ หมู่ที่ 6 ตำบลปลาบ่า อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด แบ่งเป็นประธานกลุ่มจำนวน 1 คน คณะกรรมการจำนวน 7 คนและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนจำนวน 7 คน

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยเฉพาะบ้านหินสอ หมู่ที่ 6 ตำบลปลาบ่า อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลดังนี้

3.1 แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth interview) เพื่อศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านหินสอ หมู่ที่ 6 ตำบลปลาบ่า อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย 3 ด้านคือ ด้าน (1) การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (2) การบริหารของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (3) ปัญหาของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3.2 แนวทางการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) ผู้วิจัยเข้าศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านหินสอ หมู่ที่ 6 ตำบลปลาบ่า อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary source) การวิจัยนี้ได้ใช้วิธีการศึกษาเอกสารงานวิชาการต่างๆ ทั้งที่เป็นหนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ งานเขียนทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ ในการนี้ ผู้วิจัยจะเลือกเฉพาะในส่วนที่เชื่อมโยง หรือที่มีส่วนสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ เพื่อวิเคราะห์หาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ได้ (ชัยธวัช เนียมศิริ. 2560)

4.2 วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth interview) เพื่อศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร มีการเตรียมการสัมภาษณ์โดยก่อนลงสนามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ๆ จะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลและผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ พร้อมเตรียมเครื่องมือในการบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ ขั้นตอนการสัมภาษณ์คือ โดยก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สนทนาร่างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์พร้อมแจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกเสียงไว้โดยผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ หากผู้ให้สัมภาษณ์ ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใด ผู้วิจัยก็ไม่บันทึกเสียง ได้ (ชัยธวัช เนียมศิริ. 2560) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ 3 ด้านคือ ด้าน 1) การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร 2) การบริหารของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร 3) ปัญหาของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

4.3 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) ผู้วิจัยเข้าศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านหินสอ หมู่ที่ 6 ตำบลปลาบ่า อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย โดยการพูดคุย สอบถาม สัมภาษณ์ 3 ด้านคือ ด้าน 1) การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร 2) การบริหารของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร 3) ปัญหาของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

5.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยง ความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวม ข้อมูล ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่างๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ในประเด็นต่างๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพได้ (ชัยธวัช เนียมศิริ. 2560)

5.3 การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นแรกผู้วิจัยได้ตรวจสอบว่าได้ข้อมูล เพียงพอแล้วหรือยัง ข้อมูลนั้นได้ตอบ ปัญหาของการวิจัยแล้วหรือไม่ หากผู้วิจัยพบว่าได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกัน ผู้วิจัยจะต้องตรวจสอบว่าข้อมูลที่แท้จริงเป็นอย่างไร ได้ (ชัยรัช เนียมศิริ. 2560)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาด้านการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านหินสอ หมู่ที่ 6 ตำบลปลาบ่า อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย

1. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านหินสอ หมู่ที่ 6 ตำบลปลาบ่า อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย เริ่มก่อตั้งปี พ.ศ. 2563 แรกเริ่มได้มีการแปรรูปสินค้าเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรเพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัว จนผลิตภัณฑ์ได้รับการตอบรับอย่างดีจากลูกค้า จึงเกิดการรวมวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านหินสอขึ้น โดยมีนายวุฒิชัย พรหมานอก เป็นประธานกลุ่ม มีสมาชิกทั้งหมด 31 คน จึงเป็นโอกาสที่ดีที่จะขยายการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายมีความโดดเด่น ทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้ทันสมัย รวมไปถึงการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัย หลากหลายขนาด ซึ่งจะทำให้เกิดการสร้างสินค้าให้เป็นเอกลักษณ์ ในระยะยาวจะสามารถส่งออกจำหน่ายไปขายทั่วประเทศได้ การดำเนินงานสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกในกลุ่ม แต่ต้องใช้งบประมาณในการดำเนินงาน โดยทางภาครัฐเข้ามาช่วยสนับสนุนบ้างในบางครั้ง ในการผลิตกลุ่มจะเน้นที่วัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียง ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการคิดค้นสูตรการผลิตขึ้นมาเอง การผลิตจะมากน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนที่ลูกค้าสั่งหรือตั้งบูทขายในงานเทศกาลต่างๆ

2. การบริหารของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านหินสอ หมู่ที่ 6 ตำบลปลาบ่า อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย มีการแบ่งภาระงานที่ชัดเจนตามความสามารถและความถนัดของสมาชิกที่ได้รับมอบหมาย

3. ปัญหาของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านหินสอ หมู่ที่ 6 ตำบลปลาบ่า อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย คือ ผลผลิตมะคาเดเมียในพื้นที่มีเป็นจำนวนมาก แต่ไม่สามารถรับซื้อผลผลิตมาแปรรูปอย่างเต็มที่ได้นี้เนื่องจากยังไม่มีโรงอบ (โรงผึ่ง) ที่ได้ตามมาตรฐานและช่วงเก็บผลผลิตจะเป็นฤดูฝนถ้าซื้อมาเก็บไว้โดยไม่ได้ผึ่งหรือตากแห้งจะทำให้ผลผลิตเกิดเชื้อรา ปัจจุบันจึงได้แต่ผลผลิตของกลุ่มเพียงเล็กน้อย กระบวนการผลิตและบุคลากรไม่เพียงพอต่อการผลิตสินค้าตามจำนวนที่ลูกค้าสั่งได้ และผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ ยังไม่ได้แปรรูปเนื่องจากไม่มีโรงอบแห้งที่ได้มาตรฐาน เช่น แก้วมังกร กลั้ว หน่อไม้ไผ่ปลีกล้วย พริก เป็นต้น

ภาพที่ 1 ผลิตภัณฑ์แปรรูปผลผลิตทางการเกษตรแมคาเดเมีย
ที่มา: เพจแม่คะนี้้ง หินสอ Maecaning Hin So

อภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัยการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านหินสอ หมู่ที่ 6 ตำบลปลาบ่า อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย ได้เห็นสภาพการดำเนินงาน การบริหารและปัญหาของวิสาหกิจแต่ไม่สามารถบอกสถิติการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณได้ มีเพียงการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนแก้ไขปัญหา ร่วมแสดงความคิดเห็นเรียนรู้ ศึกษาปัญหาและความต้องการของกลุ่ม และการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อการพัฒนาไปสู่กระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรต่อไป ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ มินระดา ไตรศรีวิรงค์และสถาพร มงคลศรีสวัสดิ์ (2559) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าไหมบ้านห้วยหลิม ตำบลมะบ้า อำเภอกุเรือจังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทอผ้าไหมบ้านห้วยหลิมมีการดำเนินงานที่เป็นระบบมีการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มที่ชัดเจน ผู้นำกลุ่มมีความรับผิดชอบ เสียสละ สมาชิกกลุ่มมีทักษะและความชำนาญในการผลิตมีการจัดตั้งศูนย์กลางการผลิตเพื่อควบคุม ตรวจสอบและรับประกันคุณภาพผลิตภัณฑ์ จึงทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพได้มาตรฐาน โดยมีวัตถุดิบในการผลิตจากเส้นไหมที่มีคุณภาพ ย้อมสีที่ได้มาตรฐานโดยมีวิธีการ

ย้อมที่ใช้เทคนิคการย้อมทับผลิตภัณฑ์ที่มีความเพียงพอต่อการส่งออก ซึ่งตอบสนองตามความต้องการของลูกค้าได้เป็นอย่างดีรวมทั้ง มีช่องทางจำหน่ายสินค้าและการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายทำให้สินค้าเป็นที่รู้จักมากขึ้นโดยมีปัจจัยหลักที่สำคัญที่ส่งผลให้กลุ่มประสบความสำเร็จ ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ไม่ว่าจะเป็นด้านความเข้มแข็งของคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่มที่ดี การมีส่วนร่วมและการส่งเสริมการเรียนรู้ เงินทุน ผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและมีคุณภาพ เครือข่ายการแลกเปลี่ยนสินค้าและฝากขาย รวมทั้งการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มทอผ้าไหมบ้านห้วยหลิมยังมีสภาพปัญหาในด้านต่างๆบางส่วน คือ พ่อค้าคนกลางกดราคา ไม่มีพื้นที่ปลูกหม่อนและต้นไหมที่ให้สีธรรมชาติที่มากพอ สมาชิกขาดทักษะในการพัฒนาฝีมือในการทอลายใหม่ๆให้ทันกับตลาดในปัจจุบันซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ไม่มีผลมากนักเนื่องจากคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มเห็นว่า ในปัจจุบันผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มขายได้ดียังเป็นผ้าไหมผืน โดยเฉพาะผ้าลายสาเกต ซึ่งเป็นลายโบราณ สมาชิกมีความชำนาญในการทอผ้าลายนี้ ส่วนเส้นไหมนั้นกลุ่มสั่งซื้อเป็นประจำทำให้ได้ราคาสูงกว่าท้องตลาด ปัญหาต้นทุนในการผลิตจึงมีไม่มากนัก ซึ่งแนวทางในการพัฒนากลุ่มสู่ความสำเร็จและยั่งยืน แม้ในภาวะที่เศรษฐกิจมีการแข่งขันสูงกลุ่มจะต้องมีการพัฒนาศักยภาพไม่ว่าจะเป็นในด้านผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ทันสมัย ช่องทางการตลาดที่สะดวก รวดเร็ว ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียต่างๆ แต่ในขณะเดียวกันจะต้องมีการสืบทอดและอนุรักษ์ไว้ในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยเช่นกัน

สรุปผลการวิจัย

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านหินสอ หมู่ที่ 6 ตำบลปลาป่า อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย ได้เริ่มก่อตั้งกลุ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 แรกเริ่มได้มีการแปรรูปสินค้าเพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัว จนผลิตภัณฑ์ได้รับการตอบรับอย่างดีจากลูกค้า จึงเกิดการรวมวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านหินสอขึ้น การดำเนินงานสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกในกลุ่ม โดยทางภาครัฐเข้ามาช่วยสนับสนุนบ้างในบางครั้ง ในการผลิตกลุ่มจะเน้นที่วัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนหรือพื้นที่ การแบ่งภาระงานที่ชัดเจนตามความสามารถและความถนัดของสมาชิก ปัญหาของวิสาหกิจคือไม่สามารถแปรรูปได้อย่างเต็มที่ และผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ ยังไม่ได้แปรรูปเนื่องจากไม่มีโรงอบแห้งที่ได้มาตรฐาน กระบวนการผลิต และบุคลากรไม่เพียงพอต่อการผลิตสินค้าตามจำนวนที่ลูกค้าสั่งได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยครั้งนี้พบว่าปัญหาของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านหินสอ หมู่ที่ 6 ตำบลปลาป่า อำเภอกุเรือ จังหวัดเลยคือ ไม่สามารถแปรรูปได้อย่างเต็มที่และผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ ยังไม่ได้แปรรูปเนื่องจากไม่มีโรงอบแห้งที่ได้มาตรฐาน กระบวนการผลิต และบุคลากรไม่เพียงพอต่อการผลิตสินค้าตามจำนวนที่ลูกค้าสั่งได้ กรมการพัฒนาชุมชนควรเพิ่มความสนับสนุนในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการให้กับวิสาหกิจชุมชนแบบครบวงจรเช่น การทำบัญชี การใช้เทคโนโลยีการผลิตในวิสาหกิจแบบเดียวกัน การออกแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างแบรนด์สินค้า และการจัดการด้านการตลาด โดยให้สถาบันการศึกษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น ซึ่งมีสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเป็นที่เลี้ยง และฝึกปฏิบัติจริงให้แก่วิสาหกิจชุมชน ภาครัฐควรบูรณาการการดำเนินงานในการสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่ม และควรมีการช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ยังไม่สามารถแปรรูปได้อย่างเต็มที่และผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ ยังไม่ได้แปรรูปเนื่องจากไม่มีโรงอบแห้งที่ได้มาตรฐาน กระบวนการผลิต และบุคลากรไม่เพียงพอต่อการผลิตสินค้าตามจำนวนที่ลูกค้าสั่งได้ ดังนั้น การวิจัยในครั้งต่อไป ควรจะศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปแก้วมังกรด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมกับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านหินสอ หมู่ที่ 6 ตำบลปลาป่า อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2549). **ข้อควรรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทยจำกัด.
- ชัยธวัช เนียมศิริ. (2560). **การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล.ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพในยุค Thailand 4.0**, นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2560 - 2561.
- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2561). **“เมืองเลย” เร่งเพิ่มมูลค่า “แมคาเดเมีย” เสริมรายได้. แหล่งที่มา <https://www.technologychaoban.com>** 19 มกราคม 2565

- ปวันรัตน์ ตีวงษ์. (2560). ข้อเสนอแนะ : แนวทางการพัฒนาการดำเนินของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง, สาขาวิชาการจัดการสาธารณสุข วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2548). กรมส่งเสริมการเกษตร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- มินระดา โตครศรีวงศ์และสถาพร มงคลศรีสวัสดิ์ (2559) การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าไหมบ้าน หวายหลิม ตำบลมะบ้า อำเภอน้ำหนาว จังหวัดร้อยเอ็ด. สาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- แม่คะนึ่ง หินสอ Maecaning Hin So. (16 ตุลาคม 2564, 21 มกราคม 2565). ผลิตภัณฑ์แปรรูปผลผลิตทางการเกษตรแมคคาเดเมีย [Facebook]. แหล่งที่มา <https://www.facebook.com/maecaninghinso>
- สำนักงานเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2564